

- ۱- در کدام گزینه نام معروف‌ترین شاعر سبک هندی آمده است؟
 (۱) صائب تبریزی (۲) کلیم کاشانی (۳) بیدل دهلوی (۴) وحشی بافقی
- ۲- کدام عامل باعث گردید شاعران به دربارهای هند مهاجرت کنند؟
 (۱) آشنایی با تفکرات و معارف هندوان (۲) کم‌توجهی و بی‌مهری شاهان صفوی به شاعران
 (۳) سیطرهٔ درازمدت مغولان و تیموریان در ایران (۴) گسترش زبان فارسی در شبه قارهٔ هند
- ۳- سروده‌های لطیف و فصیح کدام شاعر، شعر حافظ را به سوی سبک هندی می‌کشاند؟
 (۱) وحشی بافقی (۲) بیدل دهلوی (۳) بابافغانی شیرازی (۴) فخرالدین عراقی
- ۴- کدام قالب برای بیان مسائل اجتماعی و انتقادهای سیاسی در قرن دهم مجال جولان نداشت؟
 (۱) قصیده (۲) مثنوی (۳) رباعی (۴) غزل
- ۵- سبک شعری این شاعر قرن دهم حدّ واسط سبک دورهٔ عراقی و دورهٔ بعد؛ یعنی سبک هندی است؟
 (۱) بابافغانی شیرازی (۲) وحشی بافقی (۳) محتشم کاشانی (۴) کلیم کاشانی
- ۶- در دیار هند بازار کدام قالب شعری رواج داشت؟
 (۱) غزل (۲) مثنوی (۳) قصیده (۴) قطعه
- ۷- توضیح زیر معرف کدام شاعر سبک هندی است؟
 «ضرب‌المثل‌ها و الفاظ محاوره که زبان غزل این دوره را به افق خیال عامه نزدیک کرده است، سخن او را برجسته ساخته است.»
 (۱) وحشی بافقی (۲) محتشم کاشانی (۳) بیدل دهلوی (۴) کلیم کاشانی
- ۸- مکتب وقوع در کدام قرن رونق پیدا کرد؟
 (۱) قرن هشتم (۲) قرن نهم (۳) قرن دهم (۴) قرن یازدهم
- ۹- شاهان کدام دوره به زبان فارسی کتاب نوشته و شعر سروده‌اند و علاوه بر آن در ترویج و نفوذ زبان ترکی در ایران نقش بسزایی داشتند؟
 (۱) تیموریان (۲) صفویان (۳) مغولان (۴) گورکانیان
- ۱۰- کدام گزینه در مورد شعر و شاعری عصر صفوی نادرست است؟
 (۱) شاهان صفوی رقبایی چون شاهان عثمانی و هندی داشتند که آن‌ها به مسائل فرهنگی توجه نشان می‌دادند.
 (۲) حکومت صفوی پس از کشاکش‌های به‌وجود آمده در ایران روی کار آمد و مذهب شیعه را ترویج کرد و به شعر درباری بی‌توجه بود.
 (۳) وابسته نبودن شعر به دربار و از بین رفتن طبقهٔ مدیحه‌سرایان درباری باعث شد که طبقات بیشتری مدعی شعر و شاعری نشوند.
 (۴) رفاه اقتصادی مردم در دورهٔ صفوی و آبادانی شهرهای ایران و رونق تجارت باعث شد هرکس به اندازهٔ توان خود به امور فرهنگی بپردازد.
- ۱۱- تقطیع و جداسازی هجاهای مصراع اول بیت زیر در کدام گزینه آمده است؟
 چه ملامت بُود آن را که چنین باده خورد
 این چه عیب است بدین بی‌خردی وین چه خطاست
 (۱) -UU- / -UU- / -UU- / -UU- (۲) -UU / -UU / -UU / -UU
 (۳) -U- / U-UU / -U- / U-UU (۴) -U- / -U- / -U- / -U-
- ۱۲- وزن واژهٔ بیت زیر کدام است؟
 بخیهٔ کشم اگر دندان‌نما شد عیب نیست
 (۱) مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن (۲) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن
 (۳) مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعی (۴) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن
- ۱۳- در بیت زیر به ضرورت شعری چند هجای کوتاه را باید معادل هجای بلند در نظر گرفت؟
 ای مسلمانان فغان از جور چرخ چنبری
 وز نفاق تیر و قصد ماه و کید مشتری
 (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار
- ۱۴- در بیت زیر چند هجای کوتاه به ضرورت شعری باید بلند به حساب بیایند؟
 همه کارم ز خودکامی به بدنامی کشید آخر
 نهان کی ماند آن رازی کزو سازند محفل‌ها
 (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار
- ۱۵- در بیت زیر چند هجای کوتاه به ضرورت شعری تبدیل به هجای بلند می‌شود؟
 اگر بر جای من غیری گزیند دوست حاکم اوست
 حرامم باد اگر من جان به جای دوست بگزینم
 (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار
- ۱۶- در بیت زیر به ضرورت شعری چند هجای کوتاه به بلند تبدیل می‌شود؟
 به راه این امید پیچ در پیچ
 مرا لطف تو می‌باید دگر هیچ
 (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۱۷- وزن بیت زیر در کدام گزینه آمده است؟

بر اندام گل دوخت رنگین قبا

(۲) مفتعلن - مفتعلن - فاعلن

(۴) فعولن - فعولن - فعولن - فعل

دگر بباره خیاط بباد صبا

(۱) مفاعیلن - مفاعیلن - مفاعی

(۳) مستفعلن - مستفعلن - مفعولن

۱۸- خوشهٔ هجایی مصراع زیر کدام است؟

«من بی‌مایه که باشم که خریدار تو باشم.»

(۱) - - - - - U - - - - - U - - - - - U - - - - - U -

(۳) - UU - - UU - - UU - - UU - - UU - - UU -

(۲) - U - - - - - U - - - - - U - - - - - U - - - - - U -

(۴) - - UU - - UU - - UU - - UU - - UU - - UU -

۱۹- در کدام یک از ابیات زیر آرایهٔ «تشخیص» به چشم نمی‌خورد؟

(۱) ای آبشار نوحه‌گر از بهر چیستی؟

(۲) ای گل تو دوش داغ صبحی کشیده‌ای

(۳) بشکن دل بی‌نوای ما را ای عشق

(۴) دهقان سالخورده چه خوش گفت با پسر

چین بر جبین فکنده ز اندوه کیستی؟

ما آن شقایقیم که با داغ زنده‌ایم

این ساز شکسته‌اش خوش‌آهنگ‌تر است

کای نور چشم من به جز از کشته ندروی

۲۰- در بیت زیر چند استعاره وجود دارد؟

کس چو حافظ نگشود از رخ اندیشه نقاب

(۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۲۱- در بیت زیر چند تشبیه و چند استعاره وجود دارد؟

آتش است این بانگ نای و نیست باد

(۱) یک - یک (۲) دو - یک (۳) یک - دو (۴) دو - دو

۲۲- در کدام گزینه همهٔ ترکیبات اضافی، «اضافهٔ استعاری» هستند؟

(۱) جیب آبله - گریهٔ آسمان - دیدهٔ دل - خندهٔ کفش

(۳) نهال دشمنی - باد صبا - ریشهٔ ابر - هوای ابری

۲۳- در بیت زیر کدام کلمه استعاره نیست؟

گفتا که مرو به غربت و می‌بارید

(۱) نرگس (۲) لاله (۳) غربت (۴) مروارید

از نرگس تر، به لاله بر مروارید

(۴) مروارید (۳) غربت (۲) لاله (۱) نرگس

۲۴- در بیت زیر واژهٔ «حَلَه» در کدام مصراع استعاره است و استعاره از چیست؟

با کاروان حَلَه برفتم ز سیستان

(۱) مصراع اول - جامهٔ حریر (۲) مصراع اول - شعر (۳) مصراع دوم - جامهٔ حریر (۴) مصراع دوم - شعر

با حَلَه تنیده ز دل بافته ز جان

(۳) مصراع دوم - جامهٔ حریر (۴) مصراع دوم - شعر (۱) مصراع اول - جامهٔ حریر (۲) مصراع اول - شعر

۲۵- در بیت زیر کدام واژه در معنای حقیقی به کار رفته است؟

«نه / این برف را / سر باز ایستادن نیست / برفی که بر ابرو و سر و روی ما می‌نشیند.»

(۱) برف (۲) ابرو (۳) سر (۴) رو

(۳) سر (۴) رو (۱) برف (۲) ابرو

۲۶- در بیت زیر به ترتیب چند تشبیه و چند استعاره وجود دارد؟

کی‌ام / شکوفهٔ اشکی که در هوای تو هر شب

(۱) یک - دو (۲) دو - یک (۳) دو - دو (۴) یک - سه

ز چشم ناله شکفتم به روی شکوه دویدم

(۳) دو - دو (۴) یک - سه (۱) یک - دو (۲) دو - یک

پاسخ‌ها منتخب

- ۱- پاسخ: گزینه ۱
کلیم کاشانی در ابداع معانی و خیال‌های رنگین مشهور است، اما معروف‌ترین شاعر سبک هندی و از پرکارترین شاعران فارسی‌زبان «صائب تبریزی» است.
- ۲- پاسخ: گزینه ۲
مشخصات سؤال: ساده * حیطة: دانش * صفحه ۶۱ کتاب
دو دلیل، عامل مهاجرت شاعران از ایران به سرزمین هند بوده است:
(۱) کم‌توجهی و بی‌مهری شاهان صفوی نسبت به شاعران (۲) شاعرانوازی و ادب‌گرایی سلاطین هند
- ۳- پاسخ: گزینه ۳
مشخصات سؤال: ساده * حیطة: دانش * صفحه ۶۲ کتاب
بابافغانی از شعرای تأثیرگذار این قرن در ایران است که شعرش از نظر دقت، ظرافت و رقت معانی مشهور است.
- ۴- پاسخ: گزینه ۴
مشخصات سؤال: ساده * حیطة: دانش * صفحه ۶۱ کتاب
- ۵- پاسخ: گزینه ۲
مشخصات سؤال: ساده * حیطة: دانش * صفحه ۶۳ کتاب
وحشی بافقی در سبک شعری به واقع‌گرایی پرداخته که شاخصه اصلی شعر اوست.
- ۶- پاسخ: گزینه ۳
مشخصات سؤال: ساده * حیطة: دانش * صفحه ۶۲ کتاب
شاعران مدیحه‌سرا برای امرار معاش یا ثروت‌اندوزی راهی دیار هند شدند، زیرا آنجا به رسم دیارهای قدیم ایران هنوز بازار قصیده و مدح رواج داشت.
- ۷- پاسخ: گزینه ۴
مشخصات سؤال: ساده * حیطة: دانش * صفحه ۶۳ کتاب
کلیم کاشانی در ابداع معانی و خیال‌های رنگین مشهور است و این ویژگی به غزل‌های او لطف ویژه‌ای بخشیده است. ضرب‌المثل‌ها و الفاظ محاوره که زبان غزل این دوره را به افق خیال عامه نزدیک کرده سخن او را برجسته ساخته است و به خلاق‌المعانی ثانی معروف است.
- ۸- پاسخ: گزینه ۳
مشخصات سؤال: ساده * حیطة: دانش * صفحه ۶۰ کتاب
در قرن دهم دو جریان شعری رونق داشت. یکی شعر لطیف و فصیح بابافغانی و دیگری مکتب وقوع که نتیجه چاره‌اندیشی شاعران برای تغییر سبک و رهایی از گرفتاری تقلید بود.
- ۹- پاسخ: گزینه ۲
مشخصات سؤال: ساده * حیطة: دانش * صفحه ۶۱ کتاب
- ۱۰- پاسخ: گزینه ۳
مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: دانش * صفحه ۶۳ کتاب
وابسته نبودن شعر به دربار و از بین رفتن طبقه مدیحه‌سرایان درباری باعث شد طبقات و گروه‌های بیشتری مدعی شعر و شاعری شوند (در حالی که در گزینه ۳ گفته شده که مدعی شعر و شاعری نشوند).
- ۱۱- پاسخ: گزینه ۲
مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: درک و فهم * صفحه ۷۰ کتاب
- ۱۲- پاسخ: گزینه ۴
مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: درک و فهم * صفحه ۶۳ کتاب
چ	م	لا	مَت	بُ	و	دان	را	ک	چ	نین	با	د	خ	رد
U	-	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-
- ۱۳- پاسخ: گزینه ۴
مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: کاربرد * درس ۸ کتاب
ای	م	سَل	ما	نان	فَا	غا	نَز	جو	ر	چَر	خ	چَن	بَ	ری
-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	×	-	U	-
وَز	ن	فا	ق	تی	رُ	قص	د	ما	ه	کی	د	مَش	تَ	ری
-	U	-	×	-	U	-	×	-	U	-	×	-	U	-
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن
- لازم به یادآوری است که به ضرورت شعری در پاورقی صفحه ۴۵ کتاب اشاره شده است و در تمام مباحث عروضی شما باید آن را به‌خاطر داشته باشید.

۱۴- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: * متوسط * حیطة: کاربرد * صفحه ۴۵ کتاب

ه	م	کا	رم	ز	خُد	کا	می	پ	بَد	نا	می	ک	شی	دا	خَر
-	-	×	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ن	هان	کی	ما	ن	دان	را	زی	ک	زو	سا	زَن	د	مح	فل	ها
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن			

۱۵- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: * متوسط * حیطة: کاربرد * صفحه ۴۵ کتاب

ا	گر	بر	جا	ی	من	غی	ری	گ	زی	ند	دو	ست	حا	کم	اوست
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ح	را	مم	با	د	گر	من	جا	ب	جا	ی	دو	ست	بگ	زی	نم
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن			

۱۶- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: * دشوار * حیطة: کاربرد * صفحه ۴۵ کتاب

ب	را	ه	این	ا	می	د	پ	چ	در	پیچ
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
م	را	لط	ف	ت	می	با	ید	د	گر	هیچ
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

۱۷- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: * متوسط * حیطة: درک و فهم * صفحه ۷۹ کتاب

وزن واژه‌های بیت، این گونه است:

د	گر	با	ر	خِی	یا	ط	با	د	ص	با
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ب	رَن	دا	م	گَل	دو	خت	رَن	گین	ق	با
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

لازم به یادآوری است که در این شعر به ضرورت شعری یک مصوت کوتاه بلند تلفظ می‌شود.

۱۸- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: * متوسط * حیطة: درک و فهم * صفحه ۴۷ کتاب

م	ن	بی	ما	ی	ک	با	شم	ک	خ	ری	دا	ر	ت	با	شم
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

۱۹- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: * دشوار * حیطة: دانش * صفحه ۷۷ کتاب

هرگاه غیر انسانی را مستقیم مورد ندا قرار دهیم از نظر آرایه‌های ادبی «تشخیص» است، مانند آبشار، گل و عشق اما اگر منادا استعاره از چیزی یا کسی باشد، تشخیص محسوب نمی‌شود، مانند «نور چشم» که استعاره از فرزند است.

۲۰- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: * متوسط * حیطة: دانش * صفحه ۷۷ کتاب

استعاره به ترتیب:

(۱) رخ اندیشه (اندیشه به انسانی مانند شده که رخساری دارد)

(۲) زلف سخن (سخن به انسانی مانند شده که زلفی دارد)

۲۱- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: * متوسط * حیطة: دانش * صفحه ۷۴ کتاب

آتش است این بانگ نای و نیست باد	هر که این آتش ندارد نیست باد
مشبهه	مشبهه

در مصراع اول یک تشبیه داریم، اما در مصراع دوم به دلیل این که تنها مشبهه آمده است، استعاره به حساب می‌آید.

۲۲- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: * متوسط * حیطة: کاربرد * صفحه ۷۷ کتاب

گزینه ۲: ریشه نخل بدون هیچ آرایه / درخت دوستی تشبیه / آبی آسمانی ترکیب وصفی است

گزینه ۳: نهال دشمنی تشبیه / باد صبا و هوای ابری فاقد آرایه

همه موارد گزینه ۴ اضافه تشبیهی است.

۲۳- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: * ساده * حیطة: دانش * صفحه ۷۵ کتاب

نرگس تر: استعاره از چشم اشکبار / لاله: استعاره از گونه‌ها و رخسار / مروارید: استعاره از دانه‌های اشک

معنی بیت: «در حالی از چشمانش، اشک بر چهره و رخسارش جاری بود، به یار می‌گفت به غربت و سفر نرو.

۲۴- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: * متوسط * حیطة: دانش * صفحه ۷۳ کتاب

در این بیت، فرخی سیستانی در مصراع اول «حله» را در معنای حقیقی خود به کار برده و در مصراع دوم با توجه به قرینه‌های تنیده ز دل و بافته

ز جان در معنای استعاره به کار برده است. دلیل آن هم شباهت لباس حریر و شعر از نظر لطافت و نرمی است.

۲۵- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: * دشوار * حیطة: دانش * صفحه ۷۵ کتاب

برف: استعاره از موی سپید است و هر استعاره‌ای مجاز به علاقه شباهت است / سر (اول): مجاز از قصد و فکر است به علاقه محلیه، بنابراین سر

باز ایستادن نیست، یعنی، قصد ایستادن ندارد.

سر (دوم): مجاز از موی سر است.

روی: مجاز موهای صورت است.

۲۶- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: * دشوار * حیطة: درک و فهم * صفحه ۷۷ کتاب

تشبیه فشرده: (۱) شکوفه اشک (۲) من مانند شکوفه اشک هستم

استعاره: (۱) چشم ناله: اضافه استعاری و تشخیص (۲) روی شکوه: اضافه استعاری و تشخیص

لازم به یادآوری است که اضافه استعاری آرایه ادبی محسوب نمی‌شود، بلکه آرایه‌ساز است؛ یعنی هر اضافه استعاری از نظر آرایه‌های ادبی

استعاره می‌سازد.

پرشاد

مؤسسه آموزشی فرهنگی